

بهره‌برداری کارخانجات قند ایران (۱۳۷۶)

رضا شیخ‌الاسلامی

بهره‌برداری کارخانجات قند کشور پس از ۱۰۴ روز (میانگین و با حداقل ۵۴ و حداکثر ۱۸۰ روز) به پایان رسید. از ۱۸۰۶۳۶ هکتار سطح زیر کشت چغندر (۱۵۹۲۶۸)^(۱) تن چغندر با عیار متوسط ۱۶/۱۱٪ (۱۶/۲۱) برداشت و به کارخانجات قند کشور تحویل گردید. این مقدار چغندر ۸۴/۸٪ ظرفیت اسمی کل کارخانجات قند ایران است. تولید چغندر نسبت به سال گذشته ۲۲/۵٪ افزایش دارد. شکر تولیدی ۵۶۵۳۶۲ تن (۴۴۳۰۳۲) بود. راندمان شکر سفید در هکتار ۳/۱۲۹ تن (آلمان ۷/۹۶) و در مقایسه با سال قبل ۱/۲۵٪ افزایش دارد. ضریب استحصال میانگین کل کشور ۷۳/۷۷٪ (۷۴/۱۶) است که بالاترین ضریب استحصال را کارخانه قند چهار محال ۸۲/۸٪ (۸۳/۲۰) و کمترین ضریب استحصال را کارخانه قند تربیت حیدریه ۵۷/۸۲ (۶۵/۸۲) داشته‌اند. در اثر نگهداری چغندر در سیلو ۱۴۸۶۲۴ تن چغندر و یا به عبارت دیگر ۲۴۰۰۰ تن شکر از بین رفته است. یکی از فاکتورهای مهم در قیمت تمام شده شکر نیروی کارگری مصرفی برای هر تن چغندر قند است. در سال ۱۹۸۸ در فرانسه وقت صرف شده برای تبدیل یک تن چغندر قند به شکر ۸ دقیقه بوده است، این زمان در سال ۱۹۹۶ به ۶ دقیقه کاهش یافته است. در ایران با توجه به دوره بهره‌برداری و نیروی کارگری و چغندر قند مصرفی در کارخانجات قند چغندری، وقت صرف شده برای تبدیل یک تن چغندر قند به شکر در مقایسه با فرانسه (سال ۱۹۹۶) بیش از هفت برابر افزایش نشان می‌دهد و به طور متوسط به ۴۳/۴ دقیقه بالغ می‌گردد. دلایل عمده این مشکل و هزینه کارگری فاحش در مقایسه با کشورهای پیشرفته دارای صنعت قند چغندری (از آنجمله کشور فرانسه) عبارتست از:

- کیفیت نامناسب چغندر قند

- پائین بودن ظرفیت کارخانجات قند و توقف بیش از حد معمول چغندر قند در سیلو
- فقدان اتوماسیون مناسب و عدم کارائی در کنترل خط تولید.

۱- اعداد در برانتز مربوط به سال قبل است.